

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/33315/2023-MMM-1

Asia: Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eläinlääkäriiliitto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Yleiset huomiot

Eläinlääkäriiliitto pitää eläinlääkintähuoltolakiin ehdotettavia muutoksia pääosin hyvinä. Koko maan kattavan päivystyksen eli kiireellisen eläinlääkäriavun takaaminen kaikille eläimille vaatii julkisen eläinlääkintähuollon järjestämisen mahdollistamista järkevänä ja toimivana kokonaisuutena. Siksi on hyvä, että lain muutoksen jälkeen yhtiöittämisvelvoite ei enää koskisi kunnallista eläinlääkintähuoltoa silloinkaan, kun palvelunjärjestämisen kokonaisuuden kannalta on tarpeen tarjota järjestämisvastuun ulkopuolisia palveluita. Näin järjestämisvastuun ulkopuolelle jääviä palveluita voidaan tarvittaessa tarjota, vaikkakin markkinaperusteisesti hinnoiteltuna. Toisaalta muutos velvoittaa järjestäjän huomioimaan alueen yksityisen palveluntarjonnan aiempaa laajemmin, mikä edistää kilpailuneutraliteetin toteutumista.

Hyväksyessään nyt muutettavan eläinlääkintähuoltolain eduskunta edellytti, että eläinlääkintähuoltolain vaikutuksia eläinlääkäripalveluiden alueelliseen saatavuuteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin seurataan, ja että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla turvataan kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa. Edellä tarkoitetuista vaikutuksista tulee toimittaa selvitys eduskunnalle kahden vuoden kuluessa eläinlääkintähuoltolain voimaantulosta. Eläinlääkäriiliitto katsoo, että seurantaa lain vaikutuksista tulisi voimaantulon jälkeen tehdä sekä siitä näkökulmasta, selviytyvätkö yhteistoiminta-alueet eläinlääkintähuollon kokonaisuuden järjestämisestä sekä toisaalta siitä, toteutuuko kilpailuneutraliteetti järjestämisvastuun ulkopuolisten toimenpiteiden hinnoittelussa.

Laki ei turvaa kunnille riittävästi aikaa sopeutua siinä säädettyihin muutoksiin, mikäli laki astuisi voimaan suunnitellusti jo vuoden 2025 alusta. Kuntien tulisi tehdä päätökset eläinlääkäripalveluja koskevien järjestämisvastuiden laajuudesta ja toteuttaa järjestämisvastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu vain muutaman kuukauden sisällä lain hyväksymisestä. Muutama kuukausi ei riitä näin laajojen toimenpiteiden tekemiselle.

Kunnallisten eläinlääkäripalveluiden järjestäjät tulevat tarvitsemaan ohjeistusta järjestämisvastuun määrittelyn lisäksi kustannusperusteisten hintojen laskemiseen ja eriytettyyn kirjanpitoon sekä kunnan että eläinlääkäreiden tuloslaskelmien osalta. Maa- ja metsätalousvaliokunta on nyt muutettavasta eläinlääkintähuoltolaista annetussa mietinnössään pitänyt tärkeänä, että valtioneuvosto varmistaa tarvittavan ohjeistuksen olemassaolon. Ohjeistusta tarvitaan mahdollisimman aikaisin vuoden 2024 aikana, koska laki olisi voimassa tältä osin ilman siirtymäaikaa 1.1.2025. Ohjeistus on tärkeää, jotta kunnat ylipäänsä pystyvät toteuttamaan vaaditut toimenpiteet vaaditulla tavalla. Riittävä ohjeistus takaa lain noudattamisen yhdenmukaisuuden eri alueilla, jolloin yksityinen palveluntarjonta ja siten myös kilpailuneutraliteetti huomioidaan tasapuolisesti eri puolilla Suomea.

Nyt muutettava, jo hyväksytty eläinlääkintähuoltolaki takasi Yliopistolliselle eläinsairaallalle opetuksessa välttämättömän potilasmateriaalin saatavuuden. Nyt ehdotetut muutokset saattavat kuitenkin vesittää nämä tavoitteet. Siksi Eläinlääkäriliitto katsoo, että yliopiston rooli ei saisi missään tapauksessa olla suppeampi kuin kunnan rooli palveluiden järjestämisen osalta.

Lisäksi liitto esittää huolensa siitä, että uuden eläinlääkintähuoltolain voimaan tulon jälkeen pieneläinten kiireellisen leikkaushoidon tarjoaminen ei ole minkään tahon vastuulla.

Pykäläkohtaiset huomiot

8 §. Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut.

Koko kunnallisen eläinlääkintähuollon järjestelmää ja sille maksettavaa tukea perustellaan kansanterveydellisillä syillä. Silti esimerkiksi loishäädöt ja rabiesrokotukset on mainittu palveluina, jotka tulisi jättää järjestämisvastuun ulkopuolelle, mikäli niitä on saatavilla yksityisiltä palveluntuottajilta. Näiden kansanterveydelle erityisen tärkeiden toimenpiteiden tulisi olla järjestämisvastuuseen kuuluvia, jotta voidaan varmistaa, että esimerkiksi tuontiehtojen vastaisesti tuodut eläimet saavat virkatyönä nämä tarvittavat lääkitykset.

9 §. Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu.

Vaikka kunnallisen eläinlääkintähuollon järjestäjällä on mahdollista määrittää itse eläinlääkintähuollon järjestämisvastuu, ei tästä mahdollisesti seuraava järjestämisvastuun rajautuminen nykyisestä saa johtaa päivystävän henkilökunnan vähentämiseen. Tämä johtaisi tiheämpiin päivystysvuoroihin ja työn painottumiseen vielä entistä enemmän päivystämiseen. Liian tiheä päivystäminen on työsuojeluongelma.

Kunnallisten palveluiden järjestämisvastuun ulkopuolisten toimenpiteiden laajuus ja hinnoittelu markkinapuutosalueilla olisi hyvä selvyiden vuoksi kirjata myös lakimuutoksen järjestämisvastuuta määrittävään 9 §:ään. Siinä on määritetty tilanteet, jolloin järjestämisvastuu on suppeampi kuin 8 § mainitut palvelut. Tähän pykälään, sekä sen perusteluihin olisi selvyiden vuoksi hyvä toistaa uuden lain 17 § perusteluissa todettu poikkeus, jonka mukaan syrjäisillä alueilla järjestäjä voi tuottaa ja hinnoitella järjestämisvastuun ulkopuolisia toimenpiteitä poiketen markkinaperusteisesta hinnoittelusta silloin kun ei olla kilpailutilanteessa markkinoilla. Syrjäisillä seuduilla ei välttämättä ole saatavilla minkäänlaista eläinlääkäripalvelua kunnallisen palvelun lisäksi, koska liiketoiminta ei ole kannattavaa. Tämä johtaa siihen, että kunnallisten palveluiden hinnoittelu markkinahintaisesti johtaisi niin korkeisiin hintoihin, ettei suurin osa alueen asukkaista enää pystyisi käyttämään palvelua. Vaikka hinnoittelu markkinapuotostilanteessa ei ole markkinaehtoinen, laki mahdollistaa järjestäjälle suuremman tulopohjan, koska järjestäjä voi kerätä järjestämisestä aiheutuneita kuluja klinikka- ja laitemaksuina.

Sekä kohdassa Keskeiset ehdotukset (4.1) että 9 §:n perusteluissa luetellaan perusteita, joilla järjestämisvastuuseen seura- ja harraste-eläimille voidaan sisällyttää muitakin 8 § palveluita kuin kiireellisiä palveluita. Samat kriteerit sopivat myös 8 § ulkopuolisten toimenpiteiden perustelemiseen silloin kun näitä on tarpeen sisällyttää kunnan palveluvalikoimaan esimerkiksi järjestäjän oman tuotannon turvaamiseen ja erityisesti päivystykseen tarvittavan eläinlääkärimäärän varmistamiseen. Samojen perusteiden olisi hyvä todeta sopivan järjestäjän palvelukokonaisuuden määrittelyyn sekä 8 § sisäisten että 8 § ulkopuolisten palveluiden osalta.

Kunnan palveluntarjonnan uudelleenarvioinnin aikavälin tulee olla kunnille kohtuullinen. Nyt 9 § perusteluissa todetaan, ettei markkinapuutokseen (esimerkiksi merkittävän yksityisen palveluntuottajan poistuttua alueelta) vastaaminen vuoden viiveellä ole riittävää. Ei ole kohtuullista, eikä realistista odottaa kunnan pystyvän reagoimaan näin nopeasti yksityisen palvelun tarjonnan poistumiseen tai lisääntymiseen. Eläinlääkäriin palkkaamiseen tai irtisanomiseen menee useampia kuukausia samoin kuin tehtävien uudelleenorganisointiin. Palveluntarpeen uudelleenarviointi voidaan suorittaa lyhimmillään vuoden välein ja tämäkin voidaan katsoa melko tiukaksi vaatimukseksi. Palveluiden mahdollinen supistaminen ei saa riskeerata päivystyksen järjestämistä työsuojelullisesti kestäväällä tasolla.

Lakimuutoksen 9 § perusteluissa todetaan, että kunnan oman tuotannon turvaamiseen liittyvät perustelut voivat liittyä etenkin siihen ongelmaan, että palveluja ei välttämättä saada järjestettyä muutoin kuin tietynlaisena minimikokonaisuutena ja että seura- ja harrastuseläimille tuotettavien palvelujen

markkinaperusteinen hinnoittelu ei ratkaisisi tätä ongelmaa. Viimeinen lause on vaikeasti ymmärrettävä ja kaipaa selvennystä esimerkin avulla.

17 §. Muiden kuin järjestämävastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.

Säädökseen lisätty poikkeus yhtiöttämisvelvollisuudesta on kiitettävä ja auttaa mahdollistamaan julkisen eläinlääkintähuollon ja erityisesti päivystyksen järjestämisen toimivana kokonaisuutena.

Lakimuutosta koskevassa hallituksen esityksessä kohdassa 2.1.1 ”kansallinen lainsäädäntö” puhutaan edelleen kuntalain vähäisyyskriteeristä. Tulee varmistaa, että yhtiöttämisvelvoite ei toteudu, vaikka joissain tapauksissa järjestämävastuun ulkopuoliset palvelut saattavat muodostaa jopa yli puolet kunnan palveluntarjonnasta. Näin voi käydä, mikäli 8 §:n toimenpiteitä joudutaan siirtämään markkinahintaisiin, järjestämävastuun ulkopuolisiin palveluihin, koska näitä palveluita joudutaan tarjoamaan eläinlääkärien pitämiseksi töissä. Parasta olisi, jos kuntalain yhtiöttämispoikkeuksien kriteereissä huomioitaisiin uuden eläinlääkintähuoltolain muutokseen kirjattu komission ohjeistus siitä, että jos kunnallisen eläinlääkintähuollon kokonaisuuteen katsotaan perustellusti tarve liittää myös kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluja, näitä voidaan tuottaa kunnan omana toimintana yhtiöttämättä.

18 §. Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut.

Yliopiston osalta ehdotetut muutokset (18 §) tulevat mahdollisesti vaikeuttamaan yliopiston asemaa. Esimerkiksi Helsinki ostaa kaikki eläinlääkintähuollon palvelut Yliopistolliselta eläinsairaaltalta. Alueella on kuitenkin runsaasti pieneläinpalveluita tarjoavia klinikoita. Tässä on riski, että kaupunki katsoo sopimuksen yliopiston kanssa liian kalliiksi, koska kiireettömiä pieneläinpalveluita ei välttämättä tarvitsisi määritellä järjestämävastuuseen lainkaan. Myös muut kunnat voivat arvioida sopimuksia ja niiden kustannuksia uudelleen tämän perusteella. Tällä voi kokonaisuutena olla suuri negatiivinen vaikutus eläinsairaalan rahoitukseen ja mahdollisuuteen järjestää opetusta.

33 §. Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus.

Lain 33 §:ssä on vaatimus, jonka mukaan kunnan tulee toimittaa tiedot palkkioista, jotka kunnaneläinlääkärit ovat eläinten omistajilta perineet järjestämävastuuseen kuuluvista palveluista vähennettynä tulojen hankkimiseen liittyvillä kuluilla. Kulutietojen saaminen eläinlääkäreiden ammatinharjoittajan kirjanpidosta on vaikeaa tai mahdotonta. Esimerkiksi auton tai eläinlääkäriin omistamien laitteiden kulut eivät ole saatavilla järjestäjän potilasjärjestelmästä. Käytännössä erityisesti markkinahintaisiin ja järjestämävastuuseen kuuluvien palveluiden kulujen erottelu ei ole tällä hetkellä mahdollista ja todennäköisesti näistä olisi parhaassakin tapauksessa saatavilla vain arvio. Näiden tietojen saaminen olisi helpompaa tilanteessa, jos järjestävä taho perisi asiakasmaksut ja palkkausjärjestelmä olisi uudistettu. Todettakoon, että palkkausjärjestelmän muutos edellyttäisi nykyistä huomattavasti suurempia toimialueita.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Kunnioittaen,
Mikko Turku
puheenjohtaja